

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKA NALOGA
ŠPELA BOVHA**

KOPER 2019

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Predšolska vzgoja

Diplomska naloga
LUTKOVNI KOTIČEK V VRTCIH
Špela Bovha

Koper 2019

Mentorica: izr. prof. Jelena Sitar Cvetko

ZAHVALE

Zahvaljujem se mentorici izr. prof. Jeleni Sitar Cvetko za potrpežljivost, smernice in strokovno pomoč pri nastajanju diplomskega dela.

Zahvala gre tudi vodstvu vrtcev v Novi Gorici ter vsem vzgojiteljicam, ki so mi omogočili izvedbo praktičnega dela diplomske naloge.

Posebna zahvala gre moji družini, ki je verjela vame in me tekom nastanka diplomskega dela vedno spodbujala.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana, Špela Bovha, študentka visokošolskega strokovnega študijskega programa prve stopnje Predšolska vzgoja,

izjavljam,

da je diplomska naloga z naslovom Lutkovni kotiček v vrtcih:

- rezultat lastnega raziskovalnega dela,
- so rezultati korektno navedeni in
- nisem kršil/a pravic intelektualne lastnine drugih.

Podpis:

V Kopru, dne

IZVLEČEK

Zaključna naloga z naslovom Lutkovni kotički v vrtcih se osredotoča na uporabo lutk in lutkovnih kotičkov v vrtcih. Sestavljena je iz teoretičnega in empirično-raziskovalnega dela. Za raziskovanje področja lutkovnih kotičkov v predšolskih prostorih se odločamo, ker nas zanima, ali so lutkovni kotički prisotni v naših vrtcih in kakšen pomen lutki in lutkovnim kotičkom dajejo vzgojitelji oziroma vzgojiteljice in posledično tudi otroci. Pri raziskavi smo omejeni na vrtce na Goriškem.

Uporabljamo deskriptivno metodo dela. Uporabljeno literaturo poiščemo v knjižnici in spletu. Z anonimnim vprašalnikom pridobimo podatke o lutkovnih kotičkih, njihovi vlogi in uporabnosti v predšolskih vzgoji.

Najprej nekaj stavkov namenjamo teoriji, ki je temeljna za nadaljnje razumevanje dela. Opišemo otroško igro, pri kateri poudarjamo predvsem dramsko in simbolno igro. Pišemo o lutki in njeni vlogi v otroškem življenju ter pomembnosti lutkovnih kotičkov v vrtcih. Bralca seznanjamo tudi o vrstah lutk, ki so zanimive in praktične za predšolske otroke in uporabne v lutkovnih kotičkih.

Ob pisanju zaključnega dela si postavljamo ključna raziskovalna vprašanja. Zanima nas, če so lutkovni kotički prisotni v novogoriških vrtcih, kakšno je mnenje vzgojiteljev in vzgojiteljic o lutkovnih kotičkih in kako aktivni so otroci in pedagoški delavci v okviru lutkovnih kotičkov. Na podlagi pridobljenih odgovorov, ugotavljamo, da so lutkovni kotički v igralnicah vrtcev redko prisotni, da se jih skoraj ne spreminja, a vendar se vsem vzgojiteljem in vzgojiteljicam zdijo pomembni.

V empirično-raziskovalnem delu podrobneje predstavljamo rezultate, ki smo jih pridobili z anketiranjem v novogoriških vrtcih in komentiramo hipoteze, ki smo si jih predhodno zastavili.

V sklepnem delu in zaključku izrazimo naša opažanja in ugotovitve. Lutka in posledično lutkovni kotički pripomorejo k spontani igri, omogočajo različne aktivnosti, ki obsegajo uresničevanje celotnega kurikulumu.

Ključne besede: Igra, lutka, lutkovni kotiček, zgodnje izobraževanje, lutkovni proces.

ABSTRACT

Puppet Corners in Kindergartens

The final thesis, entitled Puppet Corners in Kindergartens, focuses on the use of puppets and puppet corners in kindergartens. It consists on theoretical and empirical - research. We decide to explore the area of puppet corners in preschools because we are interested if puppet corners are present in our kindergartens and what level of importance is this topic for educators and children. The research is limited to kindergartens in the area of Goriška.

We use a descriptive method of work. The literature which was used can be found in the library and online. Using an anonymous questionnaire, we obtain information about puppet corners, their role and usefulness in pre-school education.

First, is all about the theory that is fundamental for further understanding of the work. We describe children's play that emphasizes dramatic and symbolic play. We also write about the doll and it's role in childhood and the importance of puppet corners in kindergartens. In short, we introduce to the reader the types of dolls that, in our opinion, are interesting, useful and practical for preschoolers in doll corners.

When writing the final paper, we ask ourselves key research questions. We wonder if puppet corners are present in kindergartens in Nova Gorica and what educators think about puppet corners and how active are children`s within puppet corners. Based on the answers obtained, we find that the puppet corners in the kindergarten are rarely present, but nevertheless they seem to be important to all educators.

In the empirical - research work we present more detailed the results we have obtained by interviewing educators in kindergartens in Nova Gorica and comment the hypotheses we have previously set.

In the final part we express our observations and findings. The puppet and the puppet corners, facilitate spontaneous play, allow for various activities and encompass the implementation of the entire curriculum.

Keywords: play, puppet, puppet corner, early education, puppet process.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	OTROŠKA IGRA.....	2
2.1	Simbolna igra, kot igra v lutkovnih kotičkih.....	3
2.2	Dramska in sociodramska igra, kot igra v lutkovnih kotičkih.....	4
3	IGRA Z LUTKO	5
4	OTROKOV RAZVOJ OB IGRI Z LUTKO	6
5	LUTKA V ZGODNJEM IZOBRAŽEVANJU	7
5.1	Vloga lutke in posledično lutkovnega kotička pri komunikaciji	8
5.2	Vloga vzgojitelja v lutkovnem procesu	9
6	LUTKOVNI KOTIČEK V IGRALNICI.....	10
7	LUTKE V LUTKOVNEM KOTIČKU PREDŠOLSKIH OTROK.....	11
8	EMPIRIČNI DEL.....	12
8.1	Oprelitev problema	12
8.2	Namen, cilj raziskave.....	12
8.3	Metodologija	12
8.3.1	Raziskovalna metoda.....	12
8.3.2	Vzorec in postopki zbiranja podatkov.....	13
8.3.3	Postopki obdelave podatkov	13
8.4	Rezultati	13
8.5	Ugotovitve	31
8.6	Hipoteze	34
9	SKLEPNE UGOTOVITVE	36
10	LITERATURA IN VIRI.....	37
11	PRILOGE	38
	Priloga 1: anketni vprašalnik	38

KAZALO TABEL

Tabela 1: Starostna skupina, v kateri delajo vprašani	13
Tabela 2: Ocena pomembnosti lutkovnega kotička.....	14
Tabela 3: Prisotnost lutkovnega kotička	15
Tabela 4: Razlogi za neprisotnost lutkovnega kotička v skupini.....	17
Tabela 5: Načrtovanje lutkovnega kotička v bližnji prihodnosti.....	18
Tabela 6: Prisotnost lutke v skupini	19
Tabela 7: Prisotnost lutkovnega kotička v drugih igralnicah vrtca	20
Tabela 8: Obiskanost lutkovnega kotička	22
Tabela 9: Spodbuda za igro v lutkovnem kotičku.....	23
Tabela 10: Igra, prisotna v lutkovnem kotičku.....	24
Tabela 11: Priljubljene lutke so bolj uporabljene lutke	25
Tabela 12: Lastno izdelovanje lutk	26
Tabela 13: Lastna izdelava lutk ima/nima vpliv/a na obiskanost lutkovnega kotička. ..	27
Tabela 14: Menjava lutk in spreminjanje lutkovnega kotička.....	27
Tabela 15: Lutke, ki so prisotne v lutkovnem kotičku	29
Tabela 16: Vrste lutk v lutkovnem kotičku.....	30

KAZALO GRAFOV

Grafični prikaz 1: ocena pomembnosti lutkovnega kotička.....	14
Grafični prikaz 2: prisotnost lutkovnega kotička	16
Grafični prikaz 3: razlogi za neprisotnost lutkovnega kotička v skupini	18
Grafični prikaz 4: prisotnost lutke v skupini.....	20
Grafični prikaz 5: prisotnost lutkovnega kotička v drugih igralnicah vrtca.....	21
Grafični prikaz 6: obiskanost lutkovnega kotička.....	22
Grafični prikaz 7: spodbuda za igro v lutkovnem kotičku.....	23
Grafični prikaz 8: igra, prisotna v lutkovnem kotičku	24
Grafični prikaz 9: priljubljene lutke so bolj uporabljene lutke	25
Grafični prikaz 10: Lastno izdelovanje lutk.....	33
Grafični prikaz 11: menjava lutk in spreminjanje lutkovnega kotička.....	28
Grafični prikaz 12: lutke, ki so prisotne v lutkovnem kotičku	29
Grafični prikaz 13: lutkovne tehnike lutk v lutkovnem kotičku.....	30

1 UVOD

Lutka ima za sabo zelo bogato zgodovino na odru. Kako in na kakšen način je prisotna v vzgojno izobraževalnem procesu pa je vprašanje. Kakor je tudi vprašanje, ali se vzgojitelji (s tem izrazom zajemamo vzgojitelje in vzgojiteljice) zavedajo, kako učinkovito lahko lutka pripomore k številnim učnim procesom in jih bogati.

V času velikega tehnološkega napredka naši otroci že v predšolski dobi obvladajo uporabo elektronike bolje od večine odraslih. Ravno zato bi se morali še bolj zavedati pomembnosti vključenosti lutke v otroška življenja.

Lutka je umetnost. Pri delu z lutko smo ustvarjalni, izumiteljski, pozitivni in svobodni. Vse te lastnosti bi morali imeti otroci in ravno z lutko jih lahko razvijejo. Otrok namreč ne ve, da lutka nima osnovnih potreb. Lutko doživlja kot živo bitje, svojega prijatelja, tolažnika, zaupnika in slušatelja. Tega pa mu ne more dati nobena tehnologija.

Otroci se z lutko velikokrat srečajo že prve dni v vrtcu in jih spremlja skozi različne priložnosti, ki se dogajajo v šolskem letu.

Kdor ima pedagoške izkušnje ve, da je lutka prisotna v vrtcih. Vemo pa tudi, da je zanjo potrebno nekaj lutkovnega predznanja. Lutke so lahko preproste, a jih ne moremo poenostavljati. Pri izvedbi z lutko ne smemo biti površni in jo jemati kot nekaj enostavnega. Ravno nasprotno, potrebno je veliko predhodnega truda, domišljije in organizacije tudi pri oblikovanju lutkovnega kotička. Premišljena uporaba lutke v vrtcih lahko prinese čarobne rezultate.

Zato želimo z empirično raziskavo ugotoviti, kakšna je prisotnost lutkovnih kotičkov v vrtcih v goriški občini in pridobiti odgovore na zastavljene hipoteze.

Igra z lutko zajema funkcijsko, dojemalno, simbolno in dramsko igro. Pomembno je, da lahko otrok vse te igre doživlja tudi preko lutke oziroma lutkovnih kotičkov. Pri raziskovanju verjamemo, da bomo prišli do potrditve, da se tega zavedajo tudi vsi ljudje, ki sodelujejo pri vzgoji in izobraževanju otrok.

2 OTROŠKA IGRA

»Otroške igre niso samo igre, ampak jih je potrebno smatrati kot otrokove najresnejše dejavnosti.« (Michel de Montaigne)

Če pogledamo z vidika evolucije, je pri vseh sesalcih zaznana gibalna igra (na primer lovljenje). Pri nekaterih sesalcih zaznamo še določene elemente socialne igre, a le pri otrocih so pri igri zaznani in vključeni tudi simboli in jezik.

Freud opisuje otroško igro kot zadovoljenje otrokovih potreb, ki jih le-ta drugače ne more zadovoljiti. Torej, z igro se osvobaja negativnih čustev in težav, ki jih je doživel v resničnem svetu (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001).

Igra je osnovna otrokova dejavnost, ki jo potrebuje, da se lahko psihično in fizično razvija. Igra bi morala biti otrokova osnovna pravica. Z igro zaposli možgane in telo. Otrok v igri izraža in sprošča čustva, ki jih drugače še ne zna izraziti, zato je lahko igra tudi zelo učinkovito terapevtsko sredstvo.

Za igro otrok potrebuje prostor, didaktične igrače in odraslega, ki naj ne bi posegal v igro, ampak je le spodbudnik in usmerjevalec le-te. Otroci se ne igrajo z namenom, da bi razvili svoje sposobnosti ali da bi naredili kakšen izdelek trajne vrednosti, grajo se zato, da zadostijo notranji potrebi (Toličič, 1981).

Igra kot taka je pomembna, saj vpliva na vsa področja otrokovega razvoja. Otrok z igro razvija:

- gibalne sposobnosti in spretnosti,
- spoznava sebe in svet,
- socialno kompetentnost in osvaja družbena pravila in norme,
- emocionalne čute, inteligenco,
- govor, domišljijo, ustvarjalnost (Batistič Zorec, 2002).

Kako se bo otrok igral, je v prvi vrsti odvisno od razvojne stopnje, na kateri trenutno je. Poleg tega je potrebno upoštevati še vrsto igre, ki jo igra, kakšne igrače ima na voljo ter sam čas, ki ga preživi ob igri.

Omeniti je potrebno tudi, da na igro vplivajo različni dejavniki. Pomembna je osebnostna značilnost kot tudi spol otroka. Zanimariti ne smemo niti otrokovega trenutnega počutja. Upoštevati je potrebno tudi okolje in kulturo, v kateri otrok odrašča.

2.1 Simbolna igra, kot igra v lutkovnih kotičkih

Simbolno igro lahko razumemo tudi kot domišljjsko igro ali igro pretvarjanja. Pojavi se pri otroku, približno pri letu in pol starosti. Do pomembnega razvoja simbolne igre pride v drugem letu otrokove starosti. Najbolj izrazita je od drugega do šestega leta.

Simbolna igra je povezana s kognitivnim razvojem, kar pomeni, da mora, če se želi izraziti skozi simbolno igro, obvladati svoj egocentrizem in razumeti pogojnost znaka (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001).

Otrok v simbolni igri uporablja predvsem svojo domišljijo in simbole. Velikokrat gre za igre vlog, ko se otrok pretvarja, da je nekdo drug (navadno odrasel človek, gasilec, zdravnik ali žival). V njegovem domišljjskem svetu lahko metla »postane« konj, škafca avtomobil in podobno.

Simbolna igra se razvija. Najprej otrok simbolno igro izvaja kot takojšnje ponavljajoče se dejanje, ki ga je zasledil pri drugi osebi (mama meša juho, otrok istočasno posnema mešanje juhe v prazni posodi). Sledi višja, odložena, raven simbolne igre. Na tej ravni otrok posnema dejavnosti, ki jih je opazil že nekaj časa nazaj (otrok gre z očetom k mehaniku in ko se vrne domov, začne igro popravilo avtomobilov). Vse osebe ali živali, ki jih posnema, so iz realnega življenja. Otrok pa tem osebam ali živalim dodaja svoje domišljjske elemente (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001).

Simbolna igra pozitivno vpliva predvsem na otrokovo verbalno izražanje, poveča število socialnih interakcij, razvija pri otroku različne spretnosti, samozavedanje in koncentracijo (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001). Torej, simbolna igra pripomore k razvoju prijateljstva, reševanju konfliktov in dogovarjanju. Otroci skupaj določajo pravila in začno razmišljati o čustvih drugih ljudi.

V lutkovnem kotičku lahko opazimo spontano igro, ki je vrsta simbolne igre. Otrok se lahko igra svobodno in sproščeno. Pri igri uporablja različne tehnike lutk in ima na voljo preprosto sceno, oder (Korošec, 2006).

Spontana igra z lutkami se velikokrat pojavi že veliko prej kot pri sami igri na odru ali pred sceno. Velikokrat se otroci z lutko zaigrajo že med samo izdelavo lutke ali scene. Posledično se razvija tudi zanimiva komunikacija. Vzgojiteljeva vloga pri takšni spontani igri, ki se zgodi z lutko, je opazovanje in občudovanje takšnega čarobnega trenutka (Korošec, 2006).

M. B. Zorec navaja, »da simbolna igra zrcali otrokova izkustva, želje, pa tudi stiske in napetosti, ki jih sprosti preko igre.« (Zorec, 2002, str. 3)

2.2 Dramska in sociodramska igra, kot igra v lutkovnih kotičkih

Dramska igra je kompleksnejša igra, v osnovi še vedno simbolna igra, s katero se otroci načeloma spoznajo v višji starosti predšolske vzgoje. Razvije se iz poprej spoznane funkcijske in konstrukcijske igre. Za dramsko igro je značilno pretvarjanje. Otroci igrajo vloge. Imitirajo nekoga drugega ali nekaj drugega. Pri tem so gibalno dejavni, miselno aktivni, ustvarjalni in socialno občutljivi. Načeloma je spodbujena in načrtovana. Zanj je potrebna tudi svojevrstna disciplina¹, za katero je potrebno paziti, da ne pride v ospredje in je otroci ne zaznajo kot pritisk.

Kadar je v takšno igro vključen še kakšen otrok in otroci med seboj sodelujejo ter se dogovarjajo o poteku igre, govorimo o sociodramski igri. V njej sta pomembna predvsem realizem (ko otrok posnema realni svet) in domišljija (ko otrok realni svet posnema na način, kot ga on razume oziroma zna). V vrtcih prevladuje načrtovana igra, kjer je pomembno sporazumevanje – verbalna in neverbalna komunikacija, vztrajnost ter interakcija (Korošec, 2015).

V lutkovnem kotičku se takšna igra ne pojavi, ampak jo je potrebno načrtovati. Sodelujejo otroci in vzgojitelji. Velikokrat je zastavljena z namenom doseganja konkretnih ciljev (npr. predstava za starše). Lutke so skrbno zasnovane in izdelane, besedilo je načrtovano s ciljem povedati zgodbo. Scena je vsaj osnovna. Z otroki se pred izvedbo dramske igre o sami igri pogovarjamo. Zgodbo razčlenimo in poskrbimo, da je vsem razumljiva. Vloge se razdelijo in otroci se zavedajo, kateri lik v zgodbi morajo odigrati. Otroci lahko v lutkovnem kotičku kasneje sami vadijo (tudi po zastavljenem cilju), si izmenjujejo vloge, uporabljajo lutke in sceno. V lutkovnem kotičku lahko vadijo dokler kažejo zanimanje.

Sociodramska igra je kompleksna dejavnost. Vpliva na čustveni, socialni in intelektualni razvoj. Pomembno lahko vpliva na kasnejše lažje učenje, predstave o določenih stvareh in spopadanje z miselnimi problemi (Korošec, 2015).

Otrok si s sociodramsko igro izboljšuje koncentracijo, pridobiva izkušnje, usvaja disciplino, bolje in lažje razume čustva drugih itd.

¹ Zahteve mentorja, režiserja predstave, ki lahko pomeni, da otrok samo sledi željam mentorja in se ne igra ter posledično ne razvija svojih sposobnosti.

3 IGRA Z LUTKO

Otroku je v predšolskem obdobju najpomembnejša dejavnost igra. Ko je v igro vključena lutka, je igra lahko še bolj obogatena in prinaša veliko pozitivnega. Okolje in prisotni so pozitivni, kar omogoča lažje in hitrejše učenje in razvoj.

Ko se otrok igra z lutko, je igra lahko spontana in svobodna ter neusmerjena. Njegov glavni cilj je izhajati iz sebe in zadovoljiti svoje potrebe ter želje po igri. Takšno igro je potrebno opaziti, včasih spodbuditi in graditi. To spontano igro z lutko lahko nadgradimo s strukturo, ki pa naj še zmeraj izhaja iz otrokove igre. S tem se nadaljuje prvotna sproščenost in ustvarjalnost, pravila in disciplina pa ostanejo v ozadju. V primeru, če se otrokom pri igri z lutko postavlja preveč pravil, lahko to razumejo in doživljajo kot pritisk (Majaron in Korošec, 2006).

Otroku je potrebno pri igri z lutko zagotavljati svobodno mišljenje, da bo lahko kreativen in z lutko ustvarjal po svojih željah ter s tem pokazal svojo univerzalnost oziroma edinstvenost.

Lutkovni kotichek lahko pripomore, da se otrok v njem igra z lutko in da je ta igra pogostejša, kot če lutkovnega koticčka ne bi bilo.

Lutka v lutkovnem koticčku lažje oživi vizualno, glasovno in gibalno. Z njo otrok posnema realno življenje, trenutne dnevne situacije, kot jih doživlja, ali pa razvija svojo domišljijo in ustvarja situacije, ki v realnem svetu niso mogoče (Korošec, 2004).

4 OTROKOV RAZVOJ OB IGRI Z LUTKO

Lutka bogati vzgojo in pripomore predvsem pri otrokovem socialnem, čustvenem in spoznavnem razvoju.

Socialni razvoj – strpnost, samoobvladovanje.

Čustveni razvoj – samozavest, umirjanje.

Spoznavni razvoj – domišljija, pozornost (Marjanovič Umek, 2009).

V osnovi gre pri igri z lutko za obliko simbolne igre. Bodisi da:

- se otrok sproščeno in svobodno pogovarja z lutko,
- se igra z več lutkami v družbi z drugimi otroki,
- med igro z lutkami spreminja vloge, eksperimentira (Korošec, 2006).

Otrok sebe ne vidi kot igralca, temveč mu je pomembno le-to, da se igra. Torej je glavni cilj otroka igra (Korošec, 2006).

Poleg tega pa:

- lutka krepi otrokovo samozavest in ga spodbuja, da premaga strah;
- z lutko si krepi komunikacijske spretnosti, tako besedne kot nebesedne. Otrok lutko bolj koncentrirano posluša in ji je pripravljen odgovarjati. Hkrati pa si tisto, kar pove lutka, tudi učinkoviteje in hitreje zapomni, saj lutka dojema kot prijatelja in mu je bolj zanimiva od realnih oseb;

- lutka spodbuja ustvarjalno mišljenje in domišljijo. Domišljija pa pomeni začetek kreativnosti. Lahko jo uporabimo za umirjanje, koncentracijo ali pa za motivacijo;

- lutka na enostaven in prijeten način uči otroka strpnosti, samoobvladovanja, upoštevanja pravil, tišine, ko je ta potrebna, in reševanja manjših problemov, ki so v vrtcu dokaj pogosti. Uči ga timskega dela in cenjenja ustvarjalnega dela drugih;

- otrok si pri igri z lutko razvija tako levo kot desno polovico možganov;

- otrok lutke rad izdeluje in obstaja kar nekaj enostavnih tehnik izdelave, pri katerih si lahko že najmlajši otrok krepi spretnosti, likovno občutljivost in domišljijo (Korošec, 2006).

Poudariti je potrebno predvsem razvoj ustvarjalnosti in domišljije. Ustvarjalnost se začne že v začetni fazi same izdelave lutke in se nadaljuje skozi celoten proces uporabe lutke. Za domišljijo pa bi lahko rekli, da je osnova za kreativnost. Otrok se lahko z njo prestavi v popolnoma drug prostor, čas, postane druga oseba ipd. (Korošec, 2006).

Lutkovni kotichek in igra v njem pa lahko pozitivno pripomoreta k temu, da otrok ustvarjalnost, domišljijo in druge pozitivne lastnosti, ki jih lutka ima, še bolj poglobljeno razvija.

5 LUTKA V ZGODNJEM IZOBRAŽEVANJU

UNIMA je mednarodna lutkarska organizacija. Pod njenim okriljem deluje Komisija za lutko v vzgoji (Puppets in Education Commission). Njeno vodilo je: »Otroci imajo pravico do lutke, učitelji/vzgojitelji pa pravico do znanja, kako lutke uporabljati.«

V kurikulumu za vrtce je lutka omenjena kot primer dramskih dejavnosti in sicer: »Otrok animira igrače, lutke in predmete.« ter »Otrok prisostvuje pri preprosti lutkovni predstavi v vrtcu.« (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 27).

Lutka je lahko učinkovit učni pripomoček. V procesu razlage, seznanjanja otrok s snovjo, je lahko lutka ključno motivacijsko sredstvo, ki razbija monotonost in povečuje zbranost in komunikacijo vzgojitelja z otroci. Vzgojitelj sam se težko tako približa otrokom, saj v osnovi predstavlja avtoriteto. Otroci pa lutki zaupajo, jo sprejmejo kot svojo, kot del njih.

Ali je/bo lutka del zgodnjega vzgojnega izobraževanja, je v veliki meri odvisno od strokovnega osebja, njihovega verovanja v moč in v vse pozitivne lastnosti lutke.

Vsem, ki se porajajo takšni in drugačni dvomi za uporabo lutke v zgodnjem izobraževanju, bi morali biti vzgled številni uspešni projekti izpeljani s pomočjo lutke, ki kažejo pozitivne rezultate. Naj izpostavimo nekaj projektov: Lutka naša prijateljica, Z lutko spoznavamo poklice, Lutka Ajibiba za počitek v vrtcu, Lutka pripoveduje pravljice in Lutka z zelenim poslanstvom.

V knjigi *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk* Korošec navaja (Korošec, 2006) vzgojno-izobraževalne cilje, ki jih lahko dosegamo z vključevanjem lutke v vzgojno-izobraževalni sistem:

- spodbujanje kreativnega izražanja,
- stimuliranje in povečanje domišljije,
- razvijanje spontanega besednega izražanja,
- izboljšanje govora in izgovorjave,
- spodbujanje otrokovega občutka lastne vrednosti,
- razvijanje samozaupanja in doseganje osebnega zadovoljstva,
- sproščanje strahov, agresije in frustracij na sprejemljiv način,

- razvijanje socialno-interakcijskih spretnosti,
- pridobivanje sposobnosti za reševanje problemov,
- izboljšanje fine motorike, opazovanje sveta z vsemi čutili,
- zapomniti si opazovano, nato pa ga obdelati in oživiti z lutkami,
- vrednotenje dela.

Na vse naštetu bi lahko trdili, da lutka pripomore k celostnemu razvoju otroka in bi bila iz tega vidika v procesu vzgoje in izobraževanja neprecenljiva. Torej, če upoštevamo ta vidik, je lutka v zgodnjem izobraževanju pomembna. Vendar se lutka še ne šteje kot del učnega načrta, temveč je prepuščena presojam in iniciativam strokovnega osebja.

5.1 Vloga lutke in posledično lutkovnega kotička pri komunikaciji

Korošec (2004) pravi, da je človek izrazito socialno bitje, ki se uresniči v odnosu z drugimi v tako imenovani interpersonalni komunikaciji. Brajša (1991, v Korošec, 2004) govori o štirih temeljnih pogojih za kvalitetno komunikacijo:

- o občutku svobode in neogroženosti,
- o sprejemanju in iskrenosti v komunikaciji.

Vzgojitelj je eden glavnih komunikatorjev z otrokom v vrtcu, zato ima pomembno vlogo in vpliv na komunikacijske spretnosti otroka.

Lutka in lutkovni kotiček sta lahko zelo učinkovita pripomočka pri razvoju otrokove komunikacije, saj je otrok z lutko lahko spontan, preko nje izraža lastne ideje in razmišljanja. Otroku lahko v lutkovnem kotičku z lutko uprizori lutkovno predstavo in se tako uči graditi odnose, razvija čustva ipd.

V lutkovnem kotičku poteka spontana igra z lutko. Lutki otrok zaupa in z njo posledično komunicira (Korošec, 2015). Tako kot je spontana igra otroka v lutkovnem kotičku, si otrok preko lutke razvija spontano besedno izražanje, izboljša govor in izgovarjavo. Lutka mu omogoča posredno izražanje (Korošec, 2004). Vzgojitelji v igro v lutkovnem kotičku načeloma ne posegajo. Vendar pa morajo lutkovni kotiček zasnovati, tako da se bo v njem otrok počutil dobro in se bo lahko izražal preko lutke. Preko lutke je komunikacija manj stresna, pritisk je manjši, vzgojitelj pa se lažje približa otroku.

5.2 Vloga vzgojitelja v lutkovnem procesu

»Lutka gleda na svet z malce drugačnega zornega kota, kot njen animator. To ni zanemarljivo, saj pomaga otroku preseči egoizem in samozadostnost« (Korošec in Majaron, 2002, str. 24).

Vzgojitelj mora biti za ustvarjalni proces z lutko dobro pripravljen. Upoštevati mora čas, v katerem bo uporabil lutko, in prostor, kjer se bo dogajal proces. Bistveno pa je, da vzgojitelj sam verjame v lutko in z njo do otrok pristopa z entuziazmom in vero vanjo. Lutko mora uporabljati dovolj pogosto, v različnih oblikah in za različne priložnosti (Korošec, 2015).

Le v tem primeru bo vzgojitelj lahko dosegel, da bo otrok svoja občutenja izrazil preko lutke. Vzgojitelju lutka pomaga, da ko otrok sprosti svoja čustva in misli, otroka spozna in posledično bolje razume. Otrok si pri tem razvija samopodobo in kreativnost.

Ko se vzgojitelj sprosti in vživi v lutko, otroci to začutijo. Vzgojitelja v trenutkih z lutko ne vidijo več toliko kot avtoriteto, temveč kot nekoga, ki mu lahko zaupajo, do katerega so lahko spontani in odprti.

Vzgojitelja vidijo kot lutkarja, pravljicarja, ustvarjalca nečesa magičnega in kot osebo, ki prinaša v prostor veselje in pozitivnost. To je za vzgojitelja lahko največja potrditev, da je pri svojem delu na pravi poti (Korošec, 2002).

Otroci vzgojitelja pri igri z lutko opazujejo in posledično dobijo željo in pogum, da sami začnejo sodelovati ali o tem vsaj razmišljati. Vzgojitelj to zapazi in spodbuja, vendar vse v obsegu otrokovih trenutnih zmožnosti.

H. Korošec (2015) navaja, da lahko z lutko pri pedagoškem delu izvajamo šest različnih vrst dejavnosti:

- Lutko izdelujemo: izdelava lutke nudi možnost, da otrok izrazi svoje želje in zamisli. Pri mlajših otrocih sam videz niti ni pomemben. Pomembno je, da ima otrok predstavo o tem liku. Vzgojiteljeva naloga pa je, da otrokovo kreacijo sprejema, mu nudi material za ustvarjanje, ga pri ustvarjanju spodbuja z vprašanji in ga ne usmerja.

- Z lutko se spontano igramo: gre za obliko simbolne igre, kjer sodelujejo dva ali več otrok, odrasel jim pri tem pomaga samo pri iskanju materiala ali pri tehničnih ovirah.

- Z lutko pripovedujemo: učitelj se lahko izkaže s kreativno interpretacijo in s preprostim pripovedovanjem zgodbe pritegne otroke v magični svet lutk. Zaželeno je, da otroci sodelujejo, tako da se z lutko pogovarjajo ali ji postavljajo vprašanja.

- Skozi lutko se pogovarjamo: pomembno je otroke spodbuditi, da se odprejo, spregovorijo. Najlažje je to doseči ravno z lutko.. Lutka za otroka predstavlja ščit in mu pomaga razreševati težave v emocionalnem razvoju in razvijati verbalne sposobnosti.

- Pripravljamo prizore z lutko: otroke pripravimo, da zaigrajo z lutko. Osnova jim je lahko glasba, zgodba ipd. ali samo domišljija. Ni prisotnega učenja besedila, veliko je improvizacije in otrokove lastne ustvarjalnosti, ki jo na koncu nagradi aplavz občinstva.

- Učimo in poučujemo z lutko: vzgojitelj lahko preko lutke predstavi določene informacije na bolj zanimiv, privlačen način, otroci pa so posledično za sprejem teh informacij bolj motivirani.

Lutka omogoča vzgojitelju, da je ustvarjalen in da so posledično ustvarjalni tudi otroci. Hkrati gre tudi za popestritev učne ure in ustvarjanje sproščenega vzdušja, saj je otrokom z lutko vse bolj zabavno, še posebej, če morajo na primer sedeti za mizo in odgovarjati vzgojitelju.

Vzgojitelj lahko poskrbi tudi, da otroci spontano posegajo po lutkah ter igrajo prizore z njimi. S pripravo lutkovnega kotička v prostoru bodo potrebovali le malo motivacije, otrokom pa omogočili veliko svobodnega izražanja in razvijanja domišljije.

6 LUTKOVNI KOTIČEK V IGRALNICI

SSKJ definira kotiček kot prostor za kako dejavnost (SSKJ, 2002). Igralni kotiček je prostor namenjen določeni vrsti igre. Načeloma ga določajo nizke omare, ki služijo kot pregrade, in materiali, ki so na voljo otrokom. Mednje lahko splošno gledano uvrščamo tudi lutkovne kotičke.

Lutko lahko v vrtcih uporabimo za različne priložnosti:

- za dramsko igro – ko otroci z lutkami igrajo različne scene,
- za prehode – ko sporočamo otrokom, da se bo začela kakšna dejavnost,
- za igro kot tako – ko otroci vadijo igro (npr. lepega obnašanja),
- za branje – otroci berejo lutki ali ji pripovedujejo zgodbico ob slikanici,
- za umetnost – lutke otroci na primer izrezujejo, barvajo,
- za glasbo – ples in petje z lutko, po navadi, ko je prisotnih več otrok hkrati (Puppets in child care, 2018).

Vse te priložnosti se lahko uresničujejo in udeležujejo v lutkovnem kotičku.

Lutkovni kotiček omogoča otrokom in vzgojiteljem veliko kreativnega izražanja, dobre volje, spontanosti, nov razvoj igre itd. Je kotiček udobja, a vendar je potrebno v njem dosledno upoštevati pravila.

7 LUTKE V LUTKOVNEM KOTIČKU PREDŠOLSKIH OTROK

Lutke že desetletja skrbijo za čarobnost pri otrocih. Čudovite barve, raznolike teksture, iz katerih so po navadi izdelane, in začinjen, morda pretiravan, psihološki značaj lutk lahko pripomore k večji zainteresiranosti in pozornosti otrok (Pinocchio, 2018).

Lutke so čarobne že same po sebi. Lahko so samo del telesa, pa ravno tako očarajo. Lahko so različnih velikosti, barv, oblik, v podobah ljudi ali živali. Z usti ali brez. Nekatere se lahko premikajo druge ne. Lahko so ročno izdelane, sešite, izrezane, zlepljene, možnosti in kombinacij je veliko.

Tatjana Ban v knjigi z naslovom *Otrok ustvarja lutke* navaja: »Otroci si pri oblikovanju lutk nabirajo izkušnje pri rokovanju z različnimi materiali in orodji, ob igri z njimi pa zaživijo čustva in domišljija. S takšno dejavnostjo se otroci navajajo na sodelovalno delo, kar pomeni, da so lahko aktivni in hkrati sposobni prilagoditi svoje zamisli skupnim ciljem.« (Ban, 2009, str. 1).

V lutkovnih kotičkih pri predšolskih otrocih, ki šele urijo svoje spretnosti s prstki, so primerne enostavnejše lutke. Najbolje je, da otroci sami izdelajo lutko s pomočjo vzgojiteljic. Do lutke, ki jo otrok sam izdelava, navadno občuti tudi bolj osebni odnos in jo bolj ceni, saj je vanjo vložil trud in pokazal svojo ustvarjalnost.

Lutkovni kotiček je omejen prostor. Otroci so v njem težko gibalno aktivnejši, kar določene lutke zahtevajo. Zato so za lutkovni kotiček, ki ga uporabljajo predšolski otroci, najprimernejše so prstne, ročne ali lutke na palici, skratka lutke preproste izdelave in enostavne za uporabo.

8 EMPIRIČNI DEL

8.1 Opredelitev problema

Otroci v vrtcu preživijo veliko dnevnega časa, zato jim moramo omogočiti primeren prostor z različnimi interesnimi kotički. Ti spodbujajo otrokovo ustvarjalnost, gradijo socialne odnose, jih učijo itd. Med kotičke, ki omogočajo otrokom ustvarjalnost, razvoj domišljije, povezovanje in še mnogo drugega, lahko uvrstimo tudi lutkovni kotiček.

Ustrezno pripravljen lutkovni kotiček lahko uresničuje večino kurikularnih ciljev. Res je, da zahteva nekoliko razmisleka, priprave in predznanja, pa vendarle ni tako specifičen, kot se na prvi pogled zdi.

Kot smo spoznali v teoretičnem delu, lutka in posledično lutkovni kotiček dokazano krepi vsa področja otrokovega razvoja. Zato njegova vsakdanja uporaba v vrtcih ne bi smela biti predmet pretiranega razmišljanja in predvidevanja..

Seveda je vse odvisno od pedagoških delavcev. Njihova je odločitev ali bo lutkovni kotiček del njihove igralnice.

V nadaljevanju bom na podlagi analize odgovorov anketnega vprašalnika bomo v nadaljevanju dobiti odgovore na vprašanja o pomembnosti in prisotnosti lutkovnega kotička v vrtcih.

8.2 Namen, cilj raziskave

V raziskavi smo se osredotočili na lutkovni kotiček, njegov pomen, namen in uporabnost. Namen vprašalnika je bil pridobiti ustrezne odgovore na vprašanja zastavljena v uvodnem delu diplomske naloge.

Cilj raziskave je bil raziskati in ugotoviti, v kolikšni meri so lutkovni kotički prisotni v goriških vrtcih. Zanimalo naj je tudi mnenje vzgojiteljev o pomembnosti lutkovnih kotičkov in kolikšno pozornost ter pomembnost jim namenjajo.

Na podlagi vseh odgovorov lahko na koncu ovržemo ali potrdimo predhodno zastavljene hipoteze.

8.3 Metodologija

8.3.1 Raziskovalna metoda

V okviru diplomske naloge smo izvedli empirično raziskavo in za raziskovalno tehniko uporabili vprašalnik.

8.3.2 Vzorec in postopki zbiranja podatkov

Kot inštrument raziskave smo uporabili delno strukturiran vprašalnik, ki je sestavljen iz trinajstih vprašanj. Deset vprašanj je zaprtega tipa. Dve vprašanji imata še podvprašanja, kjer imajo vprašani že podane možne odgovore. Dve vprašanji pa sta odprtega tipa, kjer se lahko vprašanec sam odloči za odgovor.

Vzorec je omejen na vrtce v Goriški regiji oziroma natančneje na vzgojitelje v skupinah vrtčevskih enot. Vprašalnike smo dostavili osebno ali po pošti v sledeče vrtčevske enote: Centralni vrtec Nova Gorica in njegove enote Mojca, Najdihojca, Ciciban in Kekec, vrtec Solkan, vrtec Čepovan, vrtec Dornberk in vrtec Šempas.

Vprašalnik je anonimen. Bil je razdeljen med 64 vzgojiteljev predšolskih otrok iz goriških vrtcev. V analizo je bilo vključenih 51 vrnjenih in izpolnjenih vprašalnikov.

8.3.3 Postopki obdelave podatkov

Podane odgovore iz vprašalnika smo pregledali, sistematično analizirali in obdelali z računalniškim programom Microsoft Office Excela. Podatke zaprtega tipa smo prikazali tabelarično in grafično.

8.4 Rezultati

Analiziranih je bilo enainpetdeset vprašalnikov. Rezultati so prikazani v spodnji tabeli.

Preglednica 1: Starostna skupina, v kateri delajo vprašani

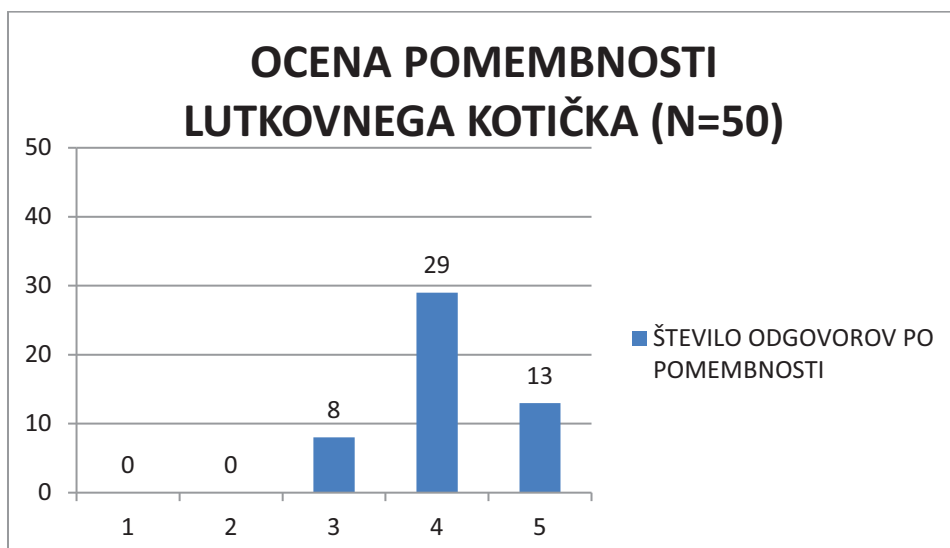
Starostna skupina, v kateri delajo vprašani	Število anketiranih	V odstotkih (%)
Homogena skupina I. starostnega obdobja	11	22 %
Homogeni oddelek 3 do 4 leta	9	18 %
Homogeni oddelek 4 do 5 let	9	18 %
Homogeni oddelek 5 do 6 let	9	18 %
Heterogeni oddelek 1 do 3 leta	5	10 %
Heterogeni oddelek 3 do 6 let	5	10%
Starostno kombinirani oddelek	3	6 %
Skupaj	51	100 %

Sodelujoči vzgojitelji so zaposleni v različnih starostnih skupinah. Največ sodelujočih (enajst anketirancev) dela v homogeni skupini prvega starostnega obdobja, najmanj sodelujočih (trije anketiranci) pa dela v starostno kombiniranem oddelku.

1. vprašanje: S kakšno oceno, glede na pomembnost kotičkov, bi ocenili lutkovni kotiček v vrtcu?

Preglednica 2: Ocena pomembnosti lutkovnega kotička

Ocena pomembnosti kotička	Število anketiranih	V odstotkih
1	0	0 %
2	0	0 %
3	8	16 %
4	29	58 %
5	13	26 %
Skupaj	50	100 %

Slika 1: Ocena pomembnosti lutkovnega kotička

Največ, kar 58 % vprašanih, ocenjuje pomembnost lutkovnih kotičkov z oceno od štiri od pet. En anketiranec na vprašanje ne podaja odgovora. Nihče od vprašanih ne podaja ocene nižje od tri, iz česar lahko sklepamo, da so lutkovni kotički v vrtcu po mnenju vprašanih pomembni ne pa najpomembnejši. Gled

e na to, da so lutkovni kotichek glade pomembnosti dobili visoke ocene in jih ni nihče ocenil z oceno ena ali dva, bi lahko v nadaljevanju pričakovali, da bodo lutkovni kotichek prisotni v večini skupin.

2. vprašanje: V čem vidite prednosti lutkovnega kotichek?

Drugo vprašanje je odprtega tipa. Anketiranci so imeli odprte roke pri odgovoru. Najpogostejši odgovori so bili:

- razvoj komunikacije (neverbalna komunikacija, govorna aktivnost, bogatitev besedišča),
 - socializacija otroka,
 - krepitev domišljije,
 - dvig samozavesti,
 - igra vlog.

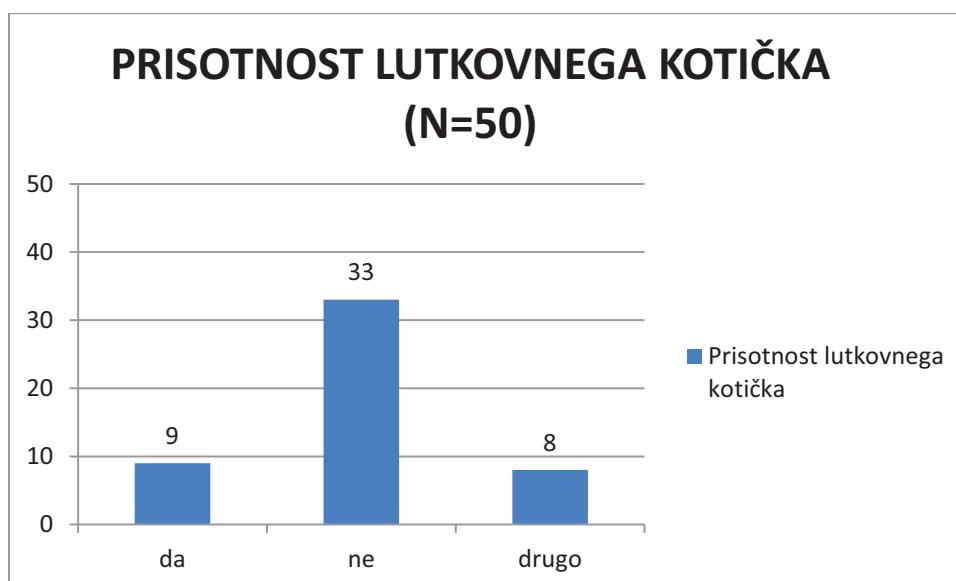
Poleg tega vprašani omenjajo tudi: ustvarjalnost, delitev vlog, dogovarjanje, organizacija, terapijo, sproščanje, premagovanje strahu, izražanje čustev, simbolno igro, vživljanje, poistovetenje in krepitev govornih nastopov. Pedagoški delavci omenijo veliko pozitivnih in razvojno pomembnih procesov, ki se lahko razvijajo v lutkovnem kotichek in pri igri z lutko.

V teoretičnem delu smo izpostavili vse prednosti lutkovnega kotichek, te prednosti so bile prepoznane tudi s strani anketiranih vzgojiteljev. Iz tega lahko sklepamo, da so vzgojitelji dobro teoretično podkovane ali pa to znanje črpajo iz svojih praktičnih izkušenj z lutkovnimi kotichek.

3. vprašanje: Imate v skupini lutkovni kotichek?

Preglednica 3: Prisotnost lutkovnega kotichek

Prisotnost lutkovnega kotichek	Število	
	anketiranih	V odstotkih
Da	15	29 %
Ne	36	71 %
Skupaj	51	100 %

Slika 2: Prisotnost lutkovnega kotička

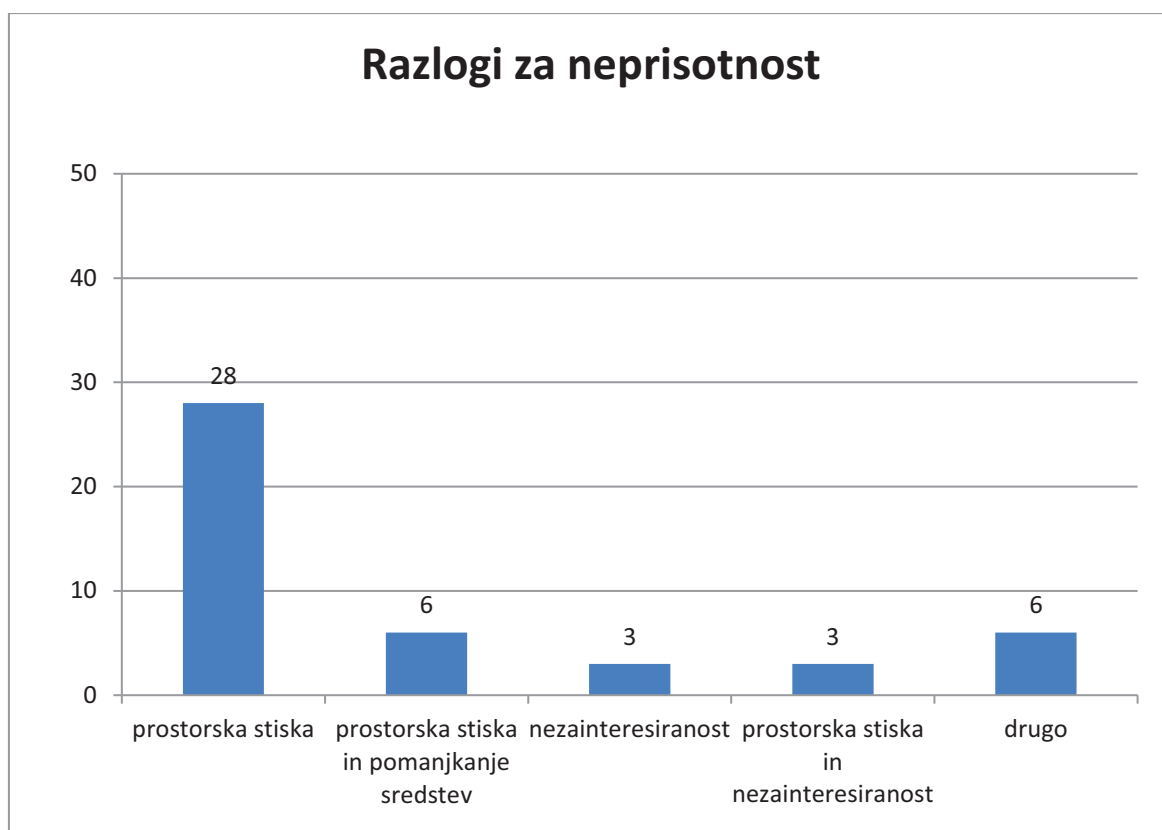
Lutkovni kotiček je prisoten v skupini pri devetih vprašanih anketirancih. Anketni vprašalnik ni dopuščal možnosti *drugo*, kljub temu je osem vprašanih, ki v skupini nimajo lutkovnega kotička, na vprašalnik dopisalo, da imajo lutkovni kotiček občasno ali kot nekakšno obliko lutkovnega kotička v mehkem kotičku. Predvidevam lahko, da s tem mislijo na prisotnost prstnih ali ročnih lutk. Glede na poznavanje vseh pozitivnih lastnosti, ki jih lahko doprinese lutkovni kotiček otroku (kar so vprašani izkazali pri predhodnem vprašanju številka 2), lahko rezultat prejetih odgovorov glede prisotnosti lutkovnega kotička označimo kot popolno nasprotje uresničevanja le-tega v praksi.

4. vprašanje: Kakšni so po vaše razlogi za neprisotnost lutkovnega kotička v vaši skupini?²

Preglednica 4: Razlogi za neprisotnost lutkovnega kotička v skupini

Razlogi za neprisotnost	Število anketiranih	V odstotkih	
Prostorska stiska	28	61 %	
Prostorska stiska in pomanjkanje sredstev	6	13 %	
Nezainteresiranost	3	6,50 %	
Prostorska stiska in nezainteresiranost	3	6,50 %	
Drugo	6	13 %	
Skupaj	46	100 %	

² Opomba: Na 4. vprašanje in naslednja tri podvprašanja označena z 4.1., 4.2. in 4.3., odgovarjajo anketiranci, ki so na 3. vprašanje odgovorili z »ne«.

Slika 3: Razlogi za neprisotnost lutkovnega kotička v skupini

Odgovore na to vprašanje podajajo anketirani, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili, da lutkovnega kotička nimajo. Imajo možnost več hkratnih odgovorov. Za glavni razlog neprisotnosti lutkovnih kotičkov anketirani podajo odgovor prostorska stiska. Odgovor pomanjkanje sredstev vedno podajo skupaj s prostorsko stisko, medtem ko trije podajo odgovor nezainteresiranost skupaj s prostorsko stisko, trije pa kot samostojni odgovor. Pri tem eden od anketiranih poleg možnosti nezainteresiranost dopiše otrok za lutkovni kotiček. Vprašanim vzgojiteljem in vzgojiteljicam smo omogočili, da še s svojimi besedami izrazijo razloge za neprisotnost lutkovnega kotička v njihovih skupinah. Pod možnost drugo dobimo naslednje odgovore: lutkovni kotiček se postavi glede na interese otrok oziroma po potrebi; občasno se pripravi za uprizoritev pravljič; otroci so premajhni; lutke imajo samo poseben prostor v igralnici ter pomanjkanje veščin za animacijo z lutkami. Odgovori se nam zdijo bolj izgovori in so zopet navzkrižni s poprej, v drugem vprašanju, naštetimi pozitivnimi lastnostmi lutkovnega kotička.

4.1 podvprašanje: Razmišljate o oblikovanju lutkovnega kotička v bližnji prihodnosti?

Preglednica 5: Načrtovanje lutkovnega kotička v bližnji prihodnosti

Oblikovanje lutkovnega kotička v prihodnosti	Število anketiranih	V odstotkih
--	---------------------	-------------

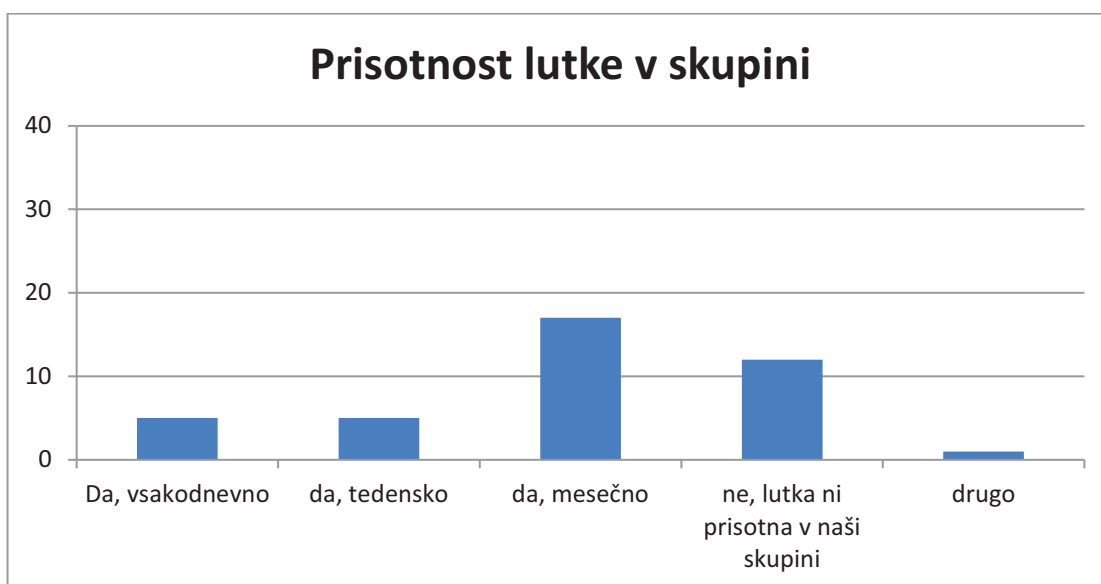
Da	16	43 %
Ne	21	57 %
Skupaj	37	100 %

Več kot polovica anketiranih, kar 57 %, v bližnji prihodnosti ne načrtuje lutkovnega kotička v svojih prostorih.

4.2 podvprašanje: Je lutka kakorkoli drugače prisotna v vaši skupini, kako pogosto?

Preglednica 6: Prisotnost lutke v skupini

Prisotnost lutke v drugače	Št. anketiranih	V odstotkih
Da, vsakodnevno	5	13 %
Da, tedensko	5	13 %
Da, mesečno	17	43 %
Ne, lutka ni prisotna v naši skupini	12	30 %
Drugo	1	3 %
Skupaj	40	100 %

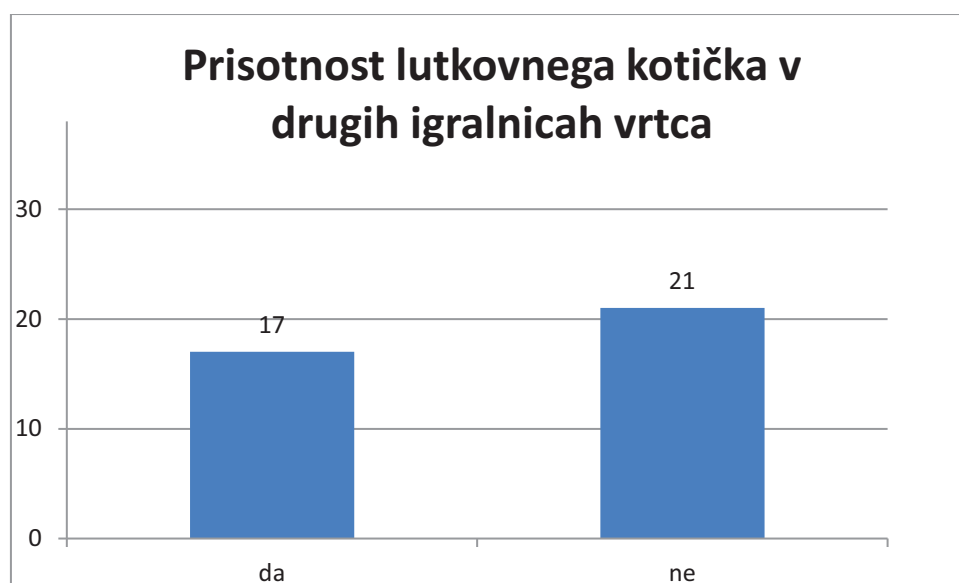
Slika 4: Prisotnost lutke v skupini

Lutka je v skupinah anketiranih največkrat prisotna mesečno (43 %). V kar 30 % pa lutka v skupini sploh ni prisotna. Vsakodnevno lutko uporablja 13 %, enak odstotek jo uporablja tedensko. Tukaj bi se lahko navezali na prvo vprašanje, vzgojitelji z visokimi ocenami ocenjujejo pomembnost lutkovnih kotičkov in posledično tudi lutk, ki so osnova le-tega, in visokim odstotkom tistih, ki lutko v svoji skupini uporabljajo komaj mesečno ali pa lutka pri njih sploh ni prisotna. Torej, lutkam in lutkovnim kotičkom dajejo oznako zelo pomembne/ni, a jih sami sploh ne prakticirajo oziroma nekateri samo občasno. Zanimivo bi bilo izvedeti ali pri tem igra kakšno vlogo tudi starost vzgojiteljev. Starejši vzgojitelji z veliko praktičnega znanja lahko bolj prakticirajo uporabo lutk in lutkovnih kotičkov. Ali ravno obratno, da mlajši vzgojitelji, z več svežega teoretičnega znanja, bolj prakticirajo uporabo lutk in lutkovnih kotičkov.

4.3 podvprašanje: Je lutkovni kotiček prisoten v drugih igralnicah vašega vrtca?

Preglednica 7: Prisotnost lutkovnega kotička v drugih igralnicah vrtca

Prisotnost lutkovnega kotička v drugih igralnicah vrtca	Število anketirani	V odstotkih
Da	17	45 %
Ne	21	55 %
Skupaj	38	100 %

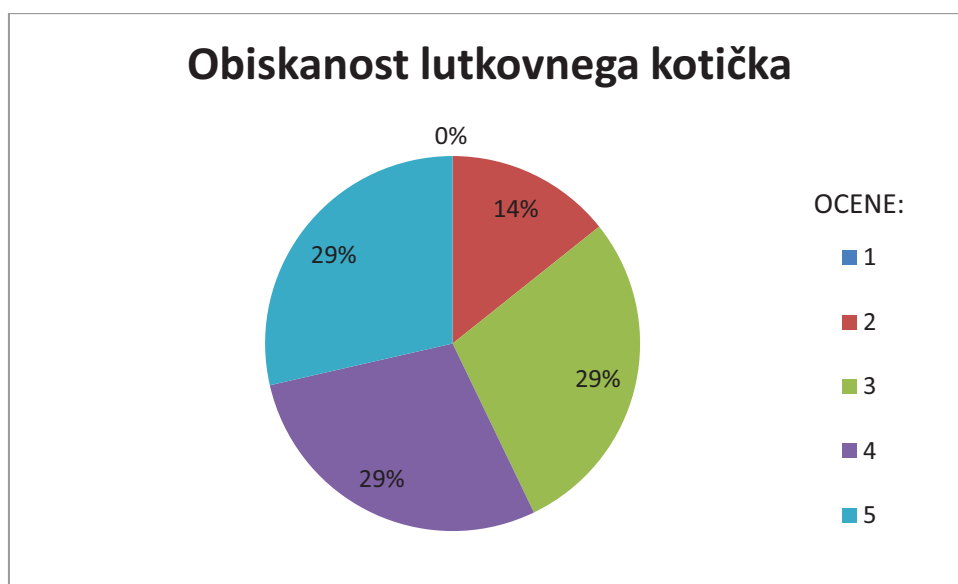
Slika 5: Prisotnost lutkovnega kotička v drugih igralnicah vrtca.

V vrtcu vprašanih vzgojiteljev lutkovni kotički v 55 % niso prisotni, v preostalih odgovorih (45 %) pa so prisotni. Če pogledamo statistično rezultat in ga zopet povežemo s prejšnjimi odgovori, ko sta se lutka in lutkovni kotiček vsem vzgojiteljem zdela pomembna in so v njiju našli veliko prednosti, se nam lahko zazdi, da so številke napačne in nemogoče. Iz zgornjih rezultatov lahko razberemo, da lutke in lutkovnega kotička v več kot polovici skupin vprašanih ni niti v bližini. Iz drugega zornega kota pa rezultati kažejo, da imajo pri nekaj manj kot polovici vprašanih otroci možnost dostopa do lutk in lutkovnega kotička vsaj v drugih igralnicah.

5. vprašanje: Kolikšna je obiskanost lutkovnega kotička s strani otrok?³

Preglednica 8: Obiskanost lutkovnega kotička

Obiskanost lutkovnega kotička	Število anketiranih	V odstotkih
1	0	0 %
2	2	14 %
3	4	29 %
4	4	29 %
5	4	29 %
Skupaj	14	100 %

Slika 6: Obiskanost lutkovnega kotička

29 % anketiranih ocenjuje obiskanost lutkovnega kotička z oceno tri. Enako število odstotkov anketiranih ocenjuje obiskanost tudi z ocenama štiri in pet. Z oceno dva obiskanost ocenjuje 14 % anketiranih. Oceno ena ne poda nihče. Na podlagi teh rezultatov ocenjujemo, da je v večini skupin lutkovni kotiček povprečno obiskan. Da pa bi lahko to z gotovostjo zatrdili, bi morali pridobiti še podatke o obiskanosti ostalih kotičkov v skupinah in narediti primerjavo vseh. Morda bi bilo tukaj bolj na mestu

³ Na 5. vprašanje in vsa naslednja odgovarjajo anketirani, ki so na 3. vprašanje odgovorili z »da«.

vprašanje za vzgojitelje, kako bi ocenili obiskanost lutkovnega kotička v primerjavi z obiskanostjo ostalih kotičkov v skupini.

6. vprašanje: Je za igro v lutkovnem kotičku potrebna spodbuda, in če, kako jo izvajate?

Preglednica 9: Spodbuda za igro v lutkovnem kotičku

Vzpodbuda za igro v lutkovnem kotičku	Število anketiranih	V odstotkih
Da	6	40 %
Ne	9	60 %
Skupaj	15	100 %

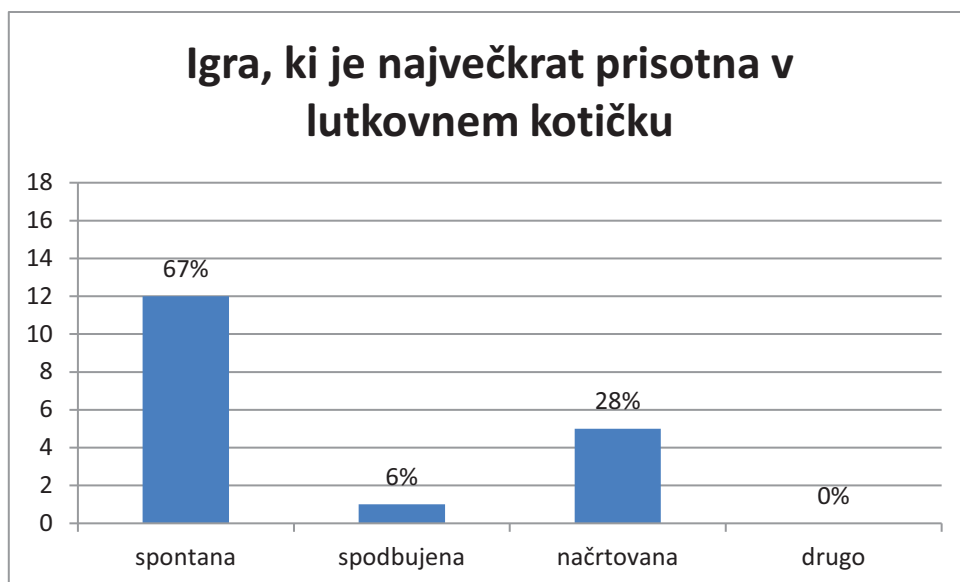
Slika 7: Spodbuda za igro v lutkovnem kotičku

Več kot polovica (60 %) vprašanih je mnenja, da spodbuda za igro v lutkovnem kotičku ni potrebna. Tisti, ki jo spodbujajo, pa za to uporabljajo različne pristope. Lahko samo kot odrasli zaigrajo kakšen prizor, zamenjajo lutke ali jih spodbudijo k uporabi kotička s tem, da si lahko otroci lutko poprej izdelajo sami in se nato z njo zaigrajo v kotičku. Spodbudo so vprašani omenili tudi kar se tiče govornega izražanja in pospravljanja po koncu igre v kotičku.

7. vprašanje: Kakšna igra je največkrat prisotna v lutkovnem kotičku?

Preglednica 10: Igra, prisotna v lutkovnem kotičku

Igra, ki je največkrat prisotna v lutkovnem kotičku	Število anketiranih	V odstotkih
Spontana	12	67 %
Spodbujena	1	6 %
Načrtovana	5	28 %
Drugo	0	0 %
Skupaj	18	100 %

Slika 8: Igra, prisotna v lutkovnem kotičku

Vprašani menijo, da je v lutkovnem kotičku največ spontane igre, najmanj pa spodbujene. S spodbujeno igro smo predvidevali igro, kjer vzgojitelj lutki doda besedilo, npr. pesem otroka spodbudi z doživljanjem. Vzgojitelji v lutkovnem kotičku igra tudi načrtujejo, s tem so, predvidevamo, mislili na vnaprej pripravljeno in usmerjeno gledališko predstavo, ki jo zaigrajo otroci. Na podlagi podanih odgovorov lahko sklepamo, da so vzgojitelji mnenja, da otrok za igro v lutkovnem kotičku, v večini primerov, ni potrebno motivirati.

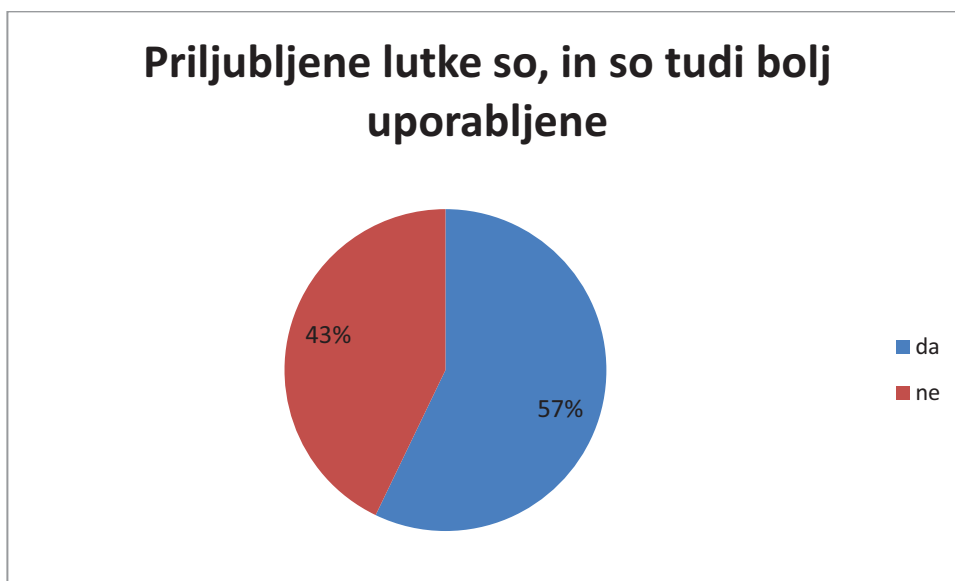
8. vprašanje: Otroci v lutkovnem kotičku ustvarjajo komunikacijo, verbalno in neverbalno. Bi lahko rekli, da sta ti komunikaciji običajni, kakor pri drugih igrah ali se razlikujeta (glede na vloge, ki jih v kotičku igrajo)?

Odgovori na to vprašanje se razlikujejo. Večina jih meni, da je komunikacija enaka kot pri ostalih igrah v ostalih kotičkih. Nekateri menijo, da je občasno drugačna, drugi, da se pri lutkovnem kotičku komunikacijsko bolj izrazijo verbalno močnejši otroci, spet drugi, da je to odvisno od tega kakšno vlogo igrajo. Zapisali so tudi, da je komunikacija aktivnejša, bolj čustvena in doživeta.

9. vprašanje: Imajo otroci lutke, ki so med njimi bolj priljubljene in posledično tudi bolj uporabljene? Če so, zakaj menite, da je tako?

Preglednica 11: Priljubljene lutke so bolj uporabljene lutke

Tiste lutke, ki so priljubljene so tudi bolj uporabljene	Število anketiranih	V odstotkih
Da	8	57 %
Ne	6	43 %
Skupaj	14	100 %

Slika 9: Priljubljene lutke so bolj uporabljene lutke

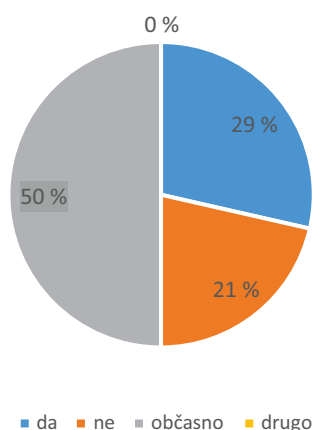
Vprašani v 57 % menijo, da imajo otroci prioriteto do določenih lutk v lutkovnem kotičku in jim posledično namenjajo več pozornosti. Iz tega lahko sklepamo, da so otrokom določene lutke bolj »simpatične«, zato si jih pogosteje izberejo in se z njimi več časa igrajo. Medtem ko je 43 % vprašanih nasprotnega mnenja, da otroci med lutkami ne delajo razlik.

10. vprašanje: Lastno izdelovanje lutk za lutkovni kotiček.

Preglednica 12: Lastno izdelovanje lutk

Lastno izdelovanje lutk	Število anketiranih	V odstotkih
Da	4	29 %
Ne	3	21 %
Občasno	7	50 %
Drugo	0	0 %
Skupaj	14	100 %

Izdelava lutk v vrtcu

Slika 10: Lastno izdelovanje lutk

Zelo pozitivno je, da se polovica vprašanih občasno poslužuje tudi lastne izdelave lutk za potrebe lutkovnega kotička, saj tako še obogatijo lutkovni kotiček, otroci pa se počutijo še bolj povezani z njim. S tem ko otrok sam zdela lutko, jo smatra kot produkt lastnih zmogljivosti.

Pri dotičnem vprašanju smo se vprašali, ali lastna izdelava lutk za lutkovni kotiček mogoče posledično vpliva na samo obiskanost lutkovnega kotička.

Preglednica 13: Lastna izdelava lutk ima/nima vpliv/a na obiskanost lutkovnega kotička.

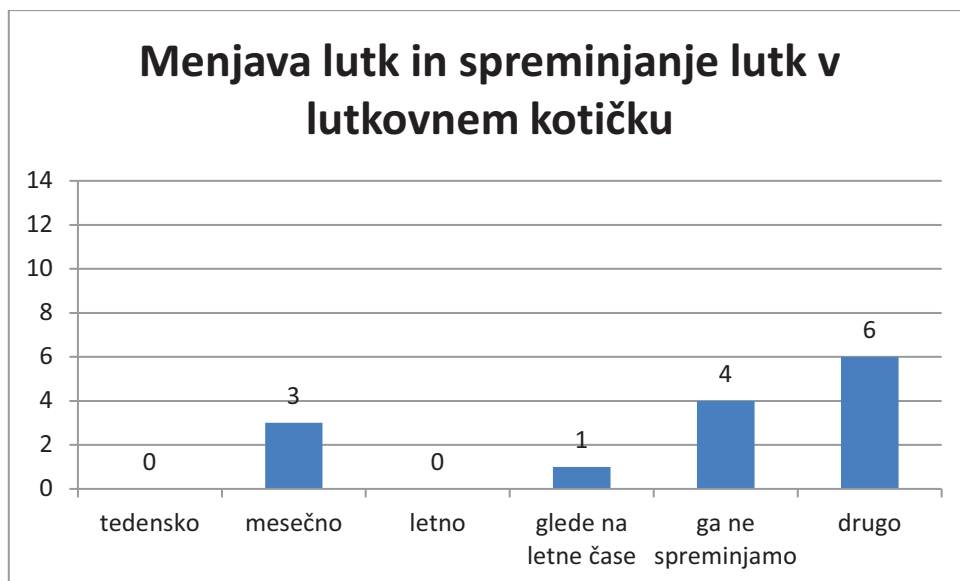
izdelava lutk za lutkovni kotiček	povprečna ocena obiskanosti lutkovnega kotička
Da	3,75
Ne	3,75
Občasno	3,8

Vendar smo z izračunom povprečne ocene, upoštevajoč odgovore iz obeh vprašanj, prišli do ugotovitev, da na podlagi odgovorov vzgojiteljev v tem vprašalniku, vpliv lastne izdelave na obiskanost lutkovnega kotička, ne moremo ne potrditi ne ovreči.

11. vprašanje: Kako pogosto se menjajo lutke v lutkovnem kotičku ali se le-ta kakorkoli drugače spreminja?

Preglednica 14: Menjava lutk in spreminjanje lutkovnega kotička

Menjava lutk in spreminjanje lutk v lutkovnem kotičku	Število vprašanih	V odstotkih
Tedensko	0	0 %
Mesečno	3	21 %
Letno	0	0 %
Glede na letne čase	1	7 %
Ga ne spreminjamo	4	29 %
Drugo	6	43 %
Skupaj	14	100 %

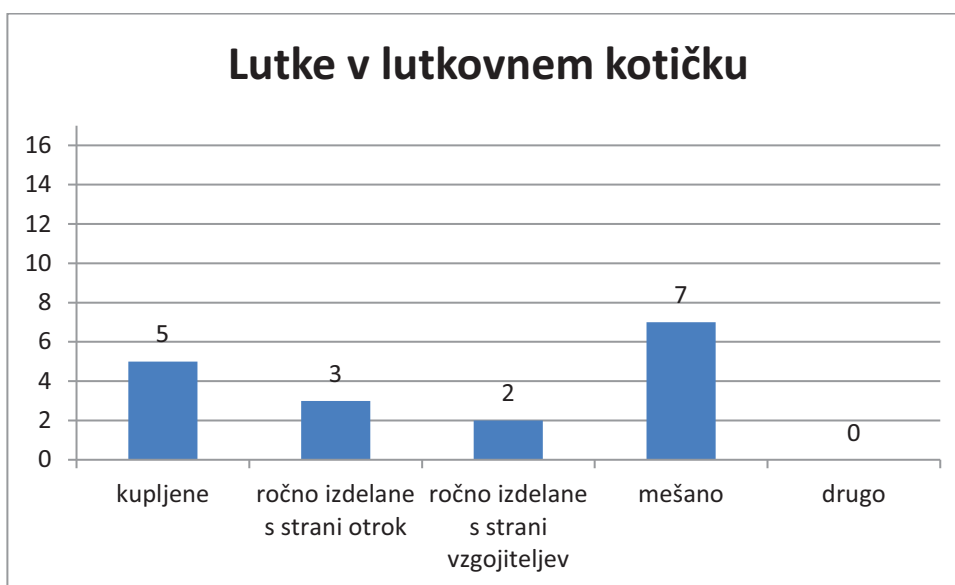
Slika 11: Menjava lutk in spreminjanje lutkovnega kotička

Od štirinajstih vprašanih štirje vzgojitelji ne spreminjajo lutkovnega kotička. Kar šest vprašanih pa nam je ponudilo drugačne razloge pri spreminjanju lutkovnega kotička. Lutkovni kotiček spreminjajo glede na temo oziroma vsebino dejavnosti, priložnostno, po potrebi, nekateri pa ga samo dopolnjujejo.

12. vprašanje: Kakšne lutke so prisotne v lutkovnem kotičku?

Preglednica 15: Lutke, ki so prisotne v lutkovnem kotičku

Lutke v lutkovnem kotičku	Število odgovorov	V odstotkih
Kupljene	5	29 %
Ročno izdelane s strani otrok	3	18 %
Ročno izdelane s strani vzgojiteljev	2	12 %
Mešano	7	41 %
Drugo	0	0 %
Skupaj	17	100 %

Slika 12: Lutke, ki so prisotne v lutkovnem kotičku

Vprašanje je omogočalo več odgovorov. Iz odgovorov je razvidno, da se največ poslužujejo v različnih okoljih izdelanih lutk, najmanj pa ročno izdelanih, ki so jih izdelali vzgojitelji sami.

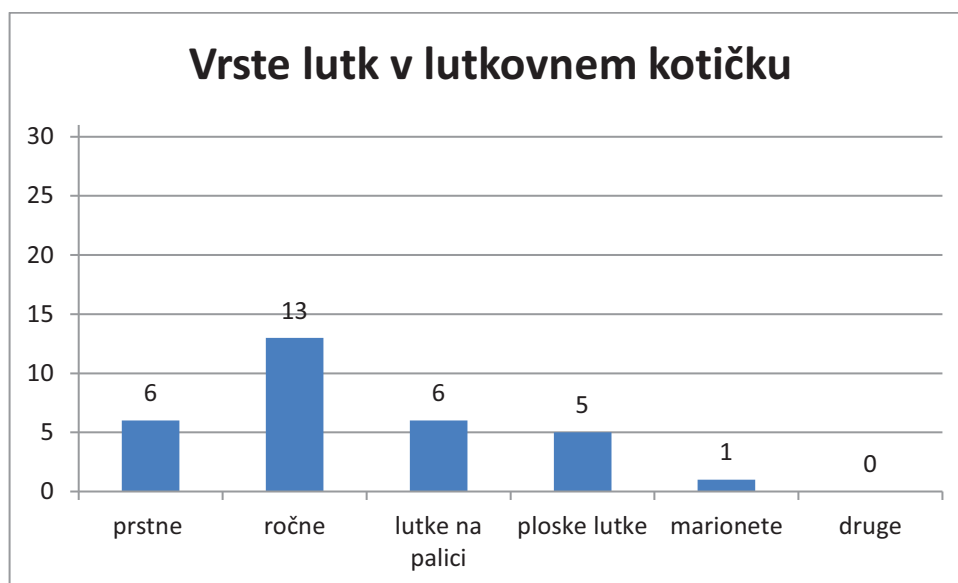
Na podlagi zgornjega vprašanja nas je zanimalo, ali obstaja povezava med lutkami, ki jih imajo otroci v igralnici na razpolago in načinom igre (spontana, spodbujena, načrtovana), ki je največkrat prisotna v lutkovnem kotičku. Zastavili smo si hipotezo, da je v lutkovnem kotičku, kjer imajo prisotne lutke izdelane v različnih okoljih, igra bolj spontana. Po pregledu vprašalnikov smo ugotovili, da je kar sedem od petnajstih anketirancev, ki so odgovorili, da je v lutkovnem kotičku največkrat prisotna spontana

igra z lutkami, obkrožili tudi, da imajo v lutkovnem kotičku lutke izdelane v različnih okoljih.

13. vprašanje: Katerih lutkovnih tehnik so lutke, ki so prisotne v lutkovnem kotičku?

Preglednica 16: Vrste lutk v lutkovnem kotičku

Vrste lutk v lutkovnem kotičku	Število odgovorov	V odstotkih
Prstne	6	19 %
Ročne	13	42 %
Lutke na palici	6	19 %
Ploske lutke	5	16 %
Marionete	1	3 %
Druge	0	0 %
Skupaj	31	100 %

Slika 13: Lutkovne tehnike lutk v lutkovnem kotičku

Vzgojitelji lutkovne kotičke zapolnjujejo največ z ročnimi lutkami, najmanj pa z marionetami. V skoraj polovici lutkovnih kotičkov najdemo tudi prstne in ploske lutke ter lutke na palici.

8.5 Ugotovitve

Na podlagi odgovorov lahko sklepamo, da so lutkovni kotički v vrtcu po mnenju vprašanih pomembni. Kljub temu pa so, glede na podane odgovore, prisotni v igralnicah le pri petnajstih od skupno enainpetdeset vprašanih. Glede na to, da so lutkovni kotički dobili v kategoriji pomembnosti visoke ocene (nihče jih ni ocenil z oceno ena ali dva, nizek je bil tudi odstotek ocene tri (16 %), bi pričakovali, da bodo lutkovni kotički prisotni v večini igralnic vprašanih. Poleg pomembnosti lutkovnega kotička nas je zanimalo, kaj pozitivnega lahko otrokom da lutkovni kotiček. Vprašani so našli veliko pozitivnih vplivov na razvoj, h katerim lahko lutkovni kotiček pripomore. Po njihovem mnenju lutkovni kotiček najbolj vpliva na razvoj komunikacije (tako verbalne kot neverbalne) poleg tega pa si otroci z igro v lutkovnem kotičku bogatijo tudi besedišče. Omenili so tudi, da igra v lutkovnem kotičku pomaga pri socializaciji otroka. Skoraj vsi vprašani so omenili, da igra v lutkovnem kotičku krepi otrokovo domišljijo. Vprašani torej omenjajo veliko pozitivnih vplivov, ki pripomorejo k otrokovemu razvoju, in smo jih omenili že v teoretičnem delu. Predvidevamo, da te našteje pozitivne lastnosti izhajajo iz osebnih delovnih izkušenj vprašanih, s področja vzgoje, ki vključuje lutke in lutkovne kotičke.

Pri tretjem vprašanju, ali imajo lutkovni kotiček v skupini oziroma igralnici, smo dobili presenetljive odgovore. Več kot polovica odgovorov je bila, da lutkovnega kotička v igralnici nimajo. Predpostavljali smo, da bo določen odstotek vprašanih odgovoril negativno. Zato smo želeli od njih izvedeti še razloge, zakaj lutkovnega kotička nimajo, kljub njegovi pomembnosti, ki so jo izrazili pri prejšnjem vprašanju. Lutkovni kotiček, kakor vsi ostali kotički, zahteva svoj prostor. Ker pa ne sodi med standardne kotičke, predvidevamo, da pedagoški delavci dajejo prednost slednjim. Glavni razlog za odsotnost lutkovnega kotička v igralnicah je torej prostorska stiska. Omeniti je potrebno tudi, da so trije vprašani izpostavili nezainteresiranost otrok za lutkovni kotiček. Kar lahko razumemo, da otroci k lutkam in lutkovnim kotičkom, ki so jim bili na voljo, niso pristopali ali se jih posluževali. Na tem mestu se nam poraja vprašanje ali so ti, po mnenju vprašanih, nezainteresirani otroci imeli možnost spoznati lutko in lutkovni kotiček.

Poprej našteje pozitivne lastnosti, ki jih lutkovni kotiček razvoj omogoča ali k njemu pripomore, pa niso dovolj, da bi vprašane prepričale k razmišljanju o oblikovanju lutkovnega kotička v bližnji prihodnosti. Več kot polovica jih o lutkovnem kotičku v igralnici ne razmišlja. Zdi se nam predvsem zaskrbljujoč podatek da nekaj (30 %) vprašanih lutke v skupini nikoli ne uporablja.

Na podlagi odgovorov smo ugotovili, da je lutkovni kotiček prisoten v drugih igralnicah vrtca pri skoraj polovici vprašanih, ki ga v svoji igralnici nimajo. Tako lahko

upamo, da se pedagoški delavci občasno poslužujejo združitve skupin (v praksi do tega prihaja v jutranjem in popoldanskem času) in imajo otroci tako možnost dostopa in igre v lutkovnem kotičku.

Z odgovori na vprašanje, kakšna je obiskanost lutkovnega kotička s strani otrok, smo nadaljevali z vprašanji, ki so predhodno potrdili, da imajo lutkovni kotiček v igralnici. Število vprašanih se je tako iz prvotnih petdeset zmanjšalo na štirinajst.

Ocene na vprašanje o obiskanosti lutkovnega kotička, so bile zelo raznolike. Vprašanim smo ponudili standardno slovensko šolsko lestvico od ena do pet. Poslužili so se ocen od dve do pet.

Menimo, da je obiskanost lutkovnega kotička, kakor tudi ostalih kotičkov, odvisna od različnih dejavnikov. Lutke naj bi kot takšne že same pritegnile otroke in zanje naj ne bi bilo potrebno velikih spodbud. Vendarle je pomemben tudi odnos vzgojitelja do lutke. Vzgojitelj s svojim zgledom in pozitivnim odnosom do lutk pripomore, da bo odnos otrok do lutk pozitiven. Razlogi za slabše ocene obiskanosti lutkovnega kotička so različni. Lahko, da lutkovni kotiček ostaja že dlje časa nespremenjen, se v povezavi z lutko ne izvaja nobena delavnost ali pa je teh dejavnosti že tekom dneva dovolj. Teh ocen ne moremo primerjati z obiskanostjo drugih kotičkov in smo v tem pogledu najbrž slabo zastavili vprašanje.

Da spodbuda v lutkovnem kotičku ni potrebna nam potrdi več kot polovica vprašanih. To nekoliko omaja kredibilnost nizko ocenjenih, obiskanih, lutkovnih kotičkov. Vprašani se v redkih primerih poslužujejo spodbud. Te so največkrat v obliki prenove lutkovnega kotička.

Razveseljuje nas odgovor, da je igra, ki poteka v lutkovnem kotičku (70 %), spontana. Nekaj igre je, pričakovano glede na prejšnje odgovore, tudi načrtovane.

V teoretičnem delu smo lutko in posledično lutkovni kotiček povezovali s komunikacijo in njenim razvojem. Zato nas je zanimalo, ali se zdi komunikacija v lutkovnem kotičku vprašanim kakorkoli posebna, drugačna, kot v ostalih kotičkih. Večina posebnosti ne zaznava, nekateri pa vendarle omenjajo bolj aktivno, čustveno izrazitejšo in bolj doživeto komunikacijo.

Na podlagi prejetih odgovorov smo prišli tudi do ugotovitve, da so nekatere lutke v lutkovnem kotičku nekaterim otrokom bližje ter se jih posledično tudi bolj poslužujejo. Spet drugi otroci ne kažejo prioritete do določenih lutk in jim je vseč lutka kot taka, v katerikoli obliki. Iz tega lahko sklepamo, da so nekateri otroci zadovoljni že s tem, da imajo možnost igranja z lutko, medtem ko drugi otroci dajejo prioriteto določenim oblikam

lutke. Predvidevamo, da so vprašani podali odgovore, ki so prevladujoči pri celotni skupini otrok.

Lutka in posledično lutkovni kotiček sta zasnovan kot proces, ki se začne s samo izdelavo, torej iz golega materiala h končnemu izdelku. Zato nas je zanimalo, ali se vprašani poslužujejo procesa, da lutke, ki so prisotne v njihovem lutkovnem kotičku, sami izdelajo otroci skupaj s pedagoškimi delavci. Tako bi lahko bil lutkovni kotiček za otroke še bolj privlačen, saj bi v njem lahko uporabili oziroma predstavili lasten izdelek. Izdelave lutk se redno ali občasno poslužujejo v večini igralnic vprašanih. Predvidevamo, da je glavni razlog k temu uresničitev številnih kulikularnih ciljev. Hkrati pa tudi zavedanje, da lastna izdelava lutke otroka še bolj poveže z lutko. To lahko štejemo kot zametke otrokove igre z lutko.

Včasih se otroci, kljub čarobnosti in dobremu počutju z lutko v lutkovnem kotičku, odtujijo od lutk in kotička, če v njem predolgo ni nobenih sprememb. Zato nas je zanimalo, ali v lutkovnih kotičkih v igralnici sploh prihaja do sprememb in kako pogosto. Večina vprašanih spreminja lutkovni kotiček glede na vsebino dejavnosti, priložnostno ali po potrebi. Takšen odgovor smo pričakovali in nam je razumljiv in sprejemljiv.

Menimo, da so v lutkovnem kotičku za predšolske otroke primernejše enostavnejše lutke preprostih tehnik izdelave. Predvsem zato, ker jih otroci hitreje obvladajo in za njih načeloma ne potrebujejo veliko gibalne površine. Zanimalo nas je torej, katere lutke in katerih tehnik se poslužujejo v svojih lutkovnih kotičkih. Po predvidevanjih se vprašani poslužujejo prstnih, ročnih in lutk na palici, s katerimi lahko zaigrajo prizore že na enostavnih in improviziranih (na primer iz škatle izdelane scene).

Kot smo že omenili, sta lahko lutka in lutkovni kotiček del zelo ustvarjalnega procesa. Vendar pa se v lutkovnem kotičku vprašanih prepletajo tako kupljene kot s strani otrok in vzgojiteljev izdelane lutke. Na tem mestu bi bilo v bodoče zanimivo raziskati uporaba katerih lutk je pogostejša.

Na podlagi vprašanj, ki smo jih zastavili vzgojiteljem, smo zastavili sedem hipotez, za katere smo pričakovali, da bodo v večini potrjene.

8.6 Hipoteze

1. Večina vrtcev v skupinah nima lutkovnih kotičkov.

Hipoteza se na podlagi odgovorov potrdi. 71 % vprašanih vzgojiteljic v skupinah nima lutkovnih kotičkov. V nadaljevanju anketnega vprašalnika vzgojitelji navajajo različne razloge, med katerimi najbolj izstopa »pomanjkanje prostora«. Pomanjkanje prostora je slab razlog za odsotnost lutkovnega kotička v igralnicah, lahko bi ga poimenovali tudi izgovor, saj z malo improvizacije se lahko uredi prav prijeten kotiček za igro. Glede na vse razloge, ki so jih anketirani navedli kot pomembne pozitivne dejavnike otroka v povezavi z lutko, bi moral biti lutkovni kotiček eden prioriteten v prostorih vrtca.

2. Lutkovni kotički so po mnenju vzgojiteljic pomemben del vrtca.

Glede na to, da je kar 84 % vprašanih anketirancev ocenilo pomembnost lutkovnega kotička z oceno štiri ali pet, se lahko tudi to hipotezo potrdi. Potrditev hipoteze je bila z naše strani pričakovana, saj verjamemo, da se strokovni delavci zavedajo, kaj lahko lutkovni kotiček in posledično lutka pomenita za otroka in njegov razvoj v celoti.

3. Lutkovni kotički po mnenju vzgojiteljic pripomorejo k spontani igri.

Tudi tretjo hipotezo lahko potrdimo. Iz odgovorov vprašalnika je razvidno, da je najpogostejša igra, kar 67 % vprašanih se je odločilo zanjo, spontana⁴ igra. Lutkovni kotiček kot tak pripomore k spontani igri, saj se otroci tam igrajo sami, brez večjih spodbud, kar je tudi namen spontane igre.

4. V lutkovnem kotičku se ustvarja posebna komunikacija.

Komunikacija v lutkovnem kotičku je bolj čustvena, doživeta in aktivnejša so navedli določeni anketiranci. V obravnavani literaturi lahko preberemo, da je komunikacija bistvena. Če pa izhajamo iz sebe in opisov izkušenj drugih z lutkami in lutkovnimi kotički, lahko napišemo, da je posebna komunikacija prisotna. Prijateljstvo, smeh, jok in prepri med »lutkami« se uredijo sami po sebi in preidejo na višji nivo komunikacije, ki mu lahko rečemo posebna komunikacija. Ustvarja se tako nebesedna kot besedna komunikacija, ki je v ostalih kotičkih verjetno veliko manj prisotna.

⁴ *Ki nastane sam od sebe, ne organizirano (SSKJ)*

5. Lutkovni koticcki so prisotnejši v višjih starostnih skupinah.

Pete hipoteze ne moremo potrditi, saj večina anketiranih, ki so potrdili, da je v njihovi skupini lutkovni kotichek prisoten, dela v skupinah prvega starostnega obdobja.

Za takšno hipotezo smo se odločili, ker smo predvidevali, da v mlajših skupinah vzgojitelji in pomočniki uporabljajo lutko kot tako, pri starejših skupinah pa se lotevajo lutke že bolj kompleksno, med drugim tudi z lutkovnimi koticcki. Na tem mestu je tukaj potrebno upoštevati tudi, da ni bilo enakega razmerja med anketiranimi v različnih starostnih skupinah.

6. Obiskanost lutkovnega koticcka je visoka.

Hipoteze ne moremo potrditi, saj bi v tem primeru večina anketiranih to potrdila z visokima ocenama štiri in pet. Razmerje med ocenami tri, štiri in pet pa je bilo popolnoma enako. Na podlagi podanih odgovorov lahko ocenimo, da je obiskanost lutkovnega koticcka v različnih skupinah različno obiskana. To pripisujemo temu, da je sama obiskanost odvisna od različnih dejavnikov. Tako sami angažiranosti strokovnih delavcev kakor tudi prisostvovanjem otrok pri ustvarjanju lutkovnega koticcka in navsezadnje tudi tematike, ki jo izberemo za lutkovni kotichek.

7. Lutkovni koticcki so prenovljeni enkrat letno.

Anketirani niso potrdili preнове lutkovnega koticcka, ki bi potekala enkrat letno. Nekaj jih prenavlja lutkovne koticcke mesečno, drugače pa prenova poteka predvsem glede na temo oziroma aktivnosti, s katerimi se ukvarjajo. Iz tega lahko sklepamo, da so lutkovni koticcki močno prisotni tudi kot pripomoček za razvijanje in bogatenje tem oziroma aktivnosti. Statičen oziroma nespremenjen lutkovni kotichek pri otrocih bi se s časom najverjetneje pokazal kot nezanimiv in bi njegova obiskanost močno upadla, s tem pa tudi njegov smisel.

Potrdili smo lahko štiri od sedmih hipotez. Naša predvidevanja o pomembnosti in koristnosti lutkovnih koticckov so bila potrjena. Hipoteza o prisotnosti lutkovnega koticcka v starostnih obdobjih ni bila ne potrjena ne ovržena. Razlog je bil v statistično pomanjkljivih podatkih. Dve hipotezi, za kateri smo bili prepričani, da bosta potrjeni, sta bili ovrženi. To nakazuje na popolnoma napačna predhodna predvidevanja in naša prevelika pričakovanja.

9 SKLEPNE UGOTOVITVE

Glavni namen diplomskega dela je bil raziskati, ali so lutkovni kotički prisotni v igralnicah vrtca. Literature o lutkah in lutkovnih kotičkih v predšolski vzgoji je malo. Vprašanje pa je, ali je sploh potrebna? Dovolj bi moralo biti že zavedanje, da lutka in lutkovni kotiček omogočata otrokov razvoj na mnogih področjih in je njuna vključenost v predšolski vzgoji in izobraževanju zelo pomembna.

Da ima uporaba lutk in posledično lutkovnega kotička pozitivne učinke potrjujejo tako literatura kot izvajalci pedagoškega dela. Vključenost lutkovnih kotičkov v pedagoški proces je iz danih rezultatov tega diplomskega dela pod pričakovanji. Lutkovni kotiček imajo v igralnici le pri 30 % vprašanih. Lahko nam je v tolažbo dejstvo, da se vsi vprašani zavedajo, da lahko lutke in lutkovni kotički pomembno in pozitivno vplivajo na otroke in celoten pedagoški proces.

Menimo, da tehtnih izgovorov za vključitev lutkovnih kotičkov med ostale kotičke ni. Razlog tako slabemu rezultatu pripisujemo temu, da se pedagoški delavci ne zavedajo pomena in pomembnosti lutk in lutkovnega kotička za otroke. V njih vidijo predvsem delo in veliko vloženega lastnega truda.

Kaj lahko storimo, da bi bilo drugače? Ozaveščati vzgojitelje in pred tem že študente pedagoške vzgoje o pomenu vključenosti lutkovnih kotičkov v pedagoške procese. Vedno pa velja, da je najprej potrebna volja, saj nam je že dobro znano, da kjer je volja je tudi pot.

10 LITERATURA IN VIRI

Ban, T. (2009). *Otrok ustvarja lutke*. Domžale: Založba Tamaj.

Batistič Zorec, M. (2002). Psihološki vidiki otrokove igre. Pridobljeno 4. 1. 2019,

https://www.google.com/search?rlz=1C1GCEA_enSI782SI782&ei=j1dPXMi0O4rFwQLFkabwCQ&q=psiholo%C5%A1ki+vidiki+otrokove+igre&oq=psiholo%C5%A1ki+vk&gs_l=psyab.3.0.0i22i30i5.530015.536747..540449...3.0..0.335.2042.3j13j0j1..0...0....1..gws-wiz.....0i131j0i67j0i203j0i10i203j0i30.gQjegTkFD8A.

Borota, B., Geršak, V., Korošec, H. in Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Pedagoška fakulteta Koper.

Korošec, H. in Majaron, E. (2002). *Lutka iz vrtca v šolo*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Ljubljana.

Korošec, H. (2004). *Lutke – otrokov vsakdan v vrtcu in šoli*. Pridobljeno 5. 12. 2018, <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-kreativna.pdf>.

Korošec, H. (2015). *Lutka in socialni odnosi v vrtcu*. Pridobljeno 5. 12. 2018, http://pefprints.pef.uni-lj.si/2670/1/DISERTACIJA_H_KOROSEC.PDF.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad za šolstvo, 27–28.

Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (2001). *Teorije otroške igre*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Marjanovič Umek, L., Zupančič, M., Pintar, T., Krhin, K., Kovačič, I. in drugi (2009). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete: Rokus Klett.

Pinocchio, B. *Puppets as Teaching Tools in Inclusive Early Childhood Classrooms* Pridobljeno 19. 1. 2018, <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/109625060500800303?journalCode=yeca>.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ), 2002. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Uporaba lutk v otroških vrtcih. Pridobljeno 19. 1. 2018, <http://articles.extension.org/pages/67243/using-puppets-in-child-care>.

Varl, B., (1998). *Igrajmo se z lutkami*. Ljubljana: Mohorjeva družba.

11 PRILOGE

Priloga 1: anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani pedagoški delavci. Sem Špela Bovha, absolventka Pedagoške fakultete Koper. Pred vami je vprašalnik na temo lutkovnih kotičkov, ki mi bo v pomoč pri izdelavi diplomskega dela. Za vaše odgovore se vam že vnaprej zahvaljujem.

USMERITEV: Kjer so odgovori na vprašanja podani številčno, predstavlja številka 1 najnižjo oceno številka 5 pa najvišjo.

STAROSTNA SKUPINA V KATERI DELATE:

-homogena skupina prvega starostnega obdobja	-heterogena skupina 1-3 leta
-homogeni oddelek 3-4 leta	- homogeni oddelek 4-5 leta
-homogeni oddelek 5-6 leta	-heterogeni oddelek 3-6 leta
-starostno kombinirani oddelek	

1. S KAKŠNO OCENO, GLEDE NA POMEMBOST KOTIČKOV, BI OCENILI LUTKOVNI KOTIČEK V IGRALNICI? (obkrožite)

1 2 3 4 5

2. V ČEM VIDITE PREDNOSTI LUTKOVNEGA KOTIČKA?

3. IMATE V SKUPINI LUTKOVNI KOTIČEK? (TISTI, KI ODGOVARJATE Z DA PROSIM NADALJUJTE S 5. VPR. ,TISTI, KI STE ODGOVORILI Z NE, PROSIM ODGOVORITE ŠE NA 4. VPRAŠANJE)

DA NE

4. KAKŠNI SO, PO VAŠE, RAZLOGI ZA NEPRISOTNOST LUTKOVNEGA KOTIČKA V VAŠI SKUPINI? (možnih več odgovorov)

*Prostorska stiska, *pomanjkanje sredstev, *nezainteresiranost,
*drugo _____

4.1. RAZMIŠLJATE O OBLIKOVANJU LUTKOVNEGA KOTIČKA V BLJIŽNJI PRIHODNOSTI?

DA NE

4.2. JE MOGOČE LUTKA KAKORKOLI DRUGAČE PRISOTNA V VAŠI SKUPINI, KAKO POGOSTO?

*Da, vsakodnevno, *da, tedensko, *da, mesečno,
*drugo _____, *ne, lutka ni prisotna v naši skupini

4.3. JE LUTKOVNI KOTIČEK PRISOTEN V DRUGIH IGRALNICAH VAŠEGA VRTCA?

DA NE

5. KAKŠNA JE OBISKANOST LUTKOVNEGA KOTIČKA S STRANI OTROK?

1 2 3 4 5

6. JE ZA IGRO V LUTKOVNEM KOTIČKU POTREBNA VSPodbUDA, IN ČE, KAKO JO IZVAJATE?

DA, _____

NE

7. KAKŠNA IGRA JE NAJVEČKRAT PRISOTNA V LUTKOVNEM KOTIČKU?

*Spontana, *spodbujena, *načrtovana
*drugo _____

8. OTROCI V LUTKOVNEM KOTIČKU USTVARJAJO KOMUNIKACIJO, VERBALNO IN NEVERBALNO. BI LAHKO REKLI, DA STA TI KOMUNIKACIJI OBIČAJNI, KAKOR PRI DRUGIH IGRAH ALI SE RAZLIKUJETA?

9. SO V KOTIČKU LUTKE, KI SO MED NJIMI BOLJ PRILJUBLJENE IN POSLEDIČNO TUDI BOLJ UPORABLJENE? ČE, ZAKAJ MENITE, DA JE TAKO?

DA, _____

NE

10. SAMI IZDELUJETE LUTKE ZA LUTKOVNI KOTIČEK?

DA NE OBČASNO DRUGO _____

11. KAKO POGOSTO MENJAVATE LUTKE V LUTKOVNEM KOTIČKU ALI GA KAKORKOLI DRUGAČE SPREMINJATE?

*Tedensko, *mesečno, *letno, *glede na letne čase, *ga ne spreminjamo
*drugo _____

12. KAKŠNE LUTKE IMATE V LUTKOVNEM KOTIČKU?

*Kupljene, *ročno izdelane s strani otrok, *ročno izdelane s strani
vzgojiteljev, *mešano *drugo _____

13. KATERIH VRST (LUTKOVNIH TEHNIK), SO LUTKE, KI SO PRISOTNE V VAŠEM LUTKOVNEM KOTIČKU?

*Prstne, *ročne, *lutke na palici, *ploske lutke,
*marionete, *druge _____

13.1. KATERIH LUTK SE OTROCI NAJVEČ POSLUŽUJEJO TER SE Z NJIMI NAJDLJE ZAIGRAJO?
